

17 Φεβρουαρίου 2015

Η μορφή του μακαριστού Γέροντα Γεωργίου Καψάνη

[Ορθοδοξία](#) / [Συνεντεύξεις](#)

[Ιερομόναχος Λουκάς Γρηγοριάτης](#)

Ἡ «Πεμπτουσία» βρίσκεται στήν εὐχάριστη θέση νά συνομιλᾷ μέ τόν Ιερομόναχο π. Λουκά Γρηγοριάτη. Θέμα τῆς συζήτησης εἶναι ἡ μορφή τοῦ μακαριστοῦ Γέροντα Γεωργίου Καψάνη.

Πεμπτούσια: Θά θέλαμε, πατέρα Λουκά, νά σᾶς ρωτήσουμε γιά κάποιες πλευρές τῆς μορφῆς του. Ὁ Γέροντας Γεώργιος ἦταν ἐπί 40 χρόνια Ἡγούμενος σέ ἕνα μεγάλο Ἀγιορειτικό Κοινόβιο. Μπορεῖ νά πεῖ κανεῖς ὅτι καλλιέργησε ἕνα ἡσυχαστικό ἦθος, ἢ αὐτό δέν συμβαδίζει μέ τόν κοινοβιακό Μοναχισμό;

Ιερομ. Λουκάς Γρηγοριάτης.: Εἶναι τιμή γιά μᾶς νά μιᾶμε καί νά λέμε κάτι γι' αὐτήν τήν σημαντική μορφή, τήν ὁποία χάρισε ὁ Θεός στό Μοναστήρι μας, στό Ἅγιον Ὅρος καί στήν Ἐκκλησία. Καί αὐτά πού θά σᾶς πῶ, θά σᾶς τά πῶ μέ τήν εὐλογία τοῦ σεβαστοῦ Καθηγουμένου μας, τοῦ π. Χριστοφόρου.

Στό ἐρώτημά σας τώρα: Σέ πολλά δημοσιευμένα κείμενά του καί σέ πολλές ὁμιλίες του ἔχει τονίσει ὁ Γέροντας, ὅτι ὁ Ὁρθόδοξος Μοναχισμός εἶναι καί ὀφείλει νά εἶναι ἡσυχαστικός. Σέ ἀντιδιαστολή μέ τόν Δυτικό Μοναχισμό πού εἶναι ἀκτιβιστικός, δηλαδή σκοπό ἔχει τήν κοινωνική, ἐπιστημονική καί ἄλλη

δραστηριότητα καί προσφορά.

Π.: Τί έννοοῦσε ὁ Γέροντας Γεώργιος, ὅταν ἔλεγε «ήσυχαστικός Μοναχισμός»;

Ι.Λ.Γ.: Ἐννοοῦσε τόν Μοναχισμό πού παρελάβαμε ἀπό τούς Ἁγίους Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας. Αὐτός ὁ Μοναχισμός εἶναι ἕνας διά βίου ἀγώνας γιά κάθαρση ἀπό τά πάθη τῆς ψυχῆς καί τοῦ σώματος, γιά φωτισμό τοῦ νοῦ καί τῆς καρδιάς, καί γιά τήν μέθεξη τῆς θεώσεως.

Π.: Πάνω σ' αὐτό τό θέμα θά θέλαμε νά μᾶς διευκρινίσετε: Σέ ἕνα μεγάλο Κοινόβιο μπορεῖ νά ζῆ κανεῖς ήσυχαστικά; Δέν ὑπάρχουν περισπασμοί;

Ι.Λ.Γ.: Ὁ Μοναχός, εἴτε ζῆ στήν ἔρημο εἴτε στό Κοινόβιο, ἕνα βασικό μέλημα ἔχει: νά κάνει τό θέλημα τοῦ Θεοῦ καί ὄχι αὐτό πού νομίζει ὅτι εἶναι καλό. Ἔτσι ἐλευθερώνεται ἀπό τά ἐγωιστικά του θελήματα. Αὐτό εἶναι ἡ ἀρχή τῆς καθάρσεως ἀπό τά πάθη, ἡ ἀρχή τῆς ήσυχαστικῆς ζωῆς. Σέ αὐτή τήν πνευματική ἐργασία, δηλαδή τήν κάθαρση ἀπό τά πάθη, πολύ βοηθεῖ τό Κοινόβιο. Ἀνακαλύπτει ὁ Μοναχός τά πάθη του, καθώς συνανστρέφεται μέ τόσους ἀδελφούς. Κατόπιν μπορεῖ νά προοδεύσει στήν καρδιακή προσευχή καί τήν ήσυχία. Στήν Μονή μας εἴχαμε τόν γερο-Αὐξέντιο, ὁ ὁποῖος ἦταν ἄκρος ήσυχαστής.

Π.: Καί ὁ περισπασμός;

Ι.Λ.Γ.: Ὁ περισπασμός... Ὁ Γέροντας ἔλεγε κάτι πολύ σημαντικό: Ἄλλο πράγμα εἶναι ἡ ἡσυχία καί ἄλλο πράγμα εἶναι ἡ ἱερά ἡσυχία. Τό πρῶτο εἶναι ἡ ἔλλειψις θορύβων καί περισπασμῶν. Ἡ ἱερά ἡσυχία εἶναι μία δυναμική πνευματική ἐργασία, κατά τήν ὁποία ὁ ἄνθρωπος στρέφει τόν νοῦ του ἀπό τόν ἐξωτερικό περισπασμό μέσα στήν καρδιά του καί ἐκεῖ συναντᾷ τόν Θεό μέ τήν καρδιακή προσευχή. Ἡ προσευχή αὐτή εἶναι πιό εὐκόλη στήν ἔρημο, ὅπου ὑπάρχει ἡ πρώτη μορφή ἡσυχίας, ἀλλά γίνεται καί στό Κοινόβιο καί σπανιότερα καί στόν κόσμο. Ὁ ἅγιος Σιλουανός ὁ Ἀθωνίτης ἦταν Οἰκονόμος τῆς Μονῆς Ἁγίου Παντελεήμονος καί εἶχε ὑπό τήν ἐπίβλεψή του ἑκατοντάδες ἐργάτες στό μεγάλο Κοινόβιο τοῦ Ρωσικοῦ. Παρά ταῦτα ἦταν ἕνας ἄριστος ἡσυχαστής μοναχός.

Π.: Ὁ Γέροντας Γεώργιος ἦταν ἡσυχαστής;

Ι.Λ.Γ.: Στήν ὁμιλία μου στά Κύθηρα, λίγο μετά τήν κοίμησή του, εἶχα πει τά ἐξῆς: «Παρά τήν πολυμέ-ρι-μνη διακονία του, πού δέν τοῦ ἄφηνε χρόνο γιά τήν συνήθη πρακτική ἐρ-γασία τῆς προσευχῆς, εἶχε βαθειά μέσα στήν ψυχή του τό θεοποίητο δῶρο τῆς ἡσυχίας. Ὡς ἡγούμενος δεχόταν πρόσχαρα τούς ἀνθρώπους, ἦταν ἀπέναντί τους εὐπροσήγορος καί χαριτωμένος, ἄκουγε διαρκῶς ὑποθέσεις καί προβλή-μα-τα, συμπονοῦσε καί συνέπασχε, ἀλλά ὁ νοῦς του δέν αἰχμαλωτιζόταν ἀπό τήν τύρβη, δέν εἶχε ζάλη καί ταραχή. Γρήγορα ἐπέστρεφε στήν δική του

νοε-ρά εργασία. Τό βάθος τῆς καρδιάς του ἦταν εἰρηνικό, ὅπως ὁ βυθός τῆς θά-λασσας. Ἦταν στήν καρδιά του ἡσυχαστής, ἐργάτης τῆς προσευχῆς». Τώρα θά τό πῶ πιό λιτά: Ἦταν ἕνας ἡσυχαστής Κοινοβιάρχης.

Π.: Ὑπάρχουν παραδείγματα ἀπό τήν ζωή του καί τήν ποιμαντική του, πού βεβαιώνουν ὅτι καλλιέργησε τό ἡσυχαστικό ἦθος στήν Μονή του καί στό Ἅγιον

Όρος;

Ι.Λ.Γ.: Όπως είπαμε, μέ κείμενα καί προφορικό λόγο προέβαλλε τόν ήσυχαστικό καί νηπτικό χαρακτήρα του Άγιορειτικού καί γενικώτερα του Όρθοδόξου Μοναχισμού. Μέ αυτό τό πνεῦμα κινήθηκε καί ὁ ἴδιος ὅλα τά χρόνια τῆς ἡγουμενίας του. Δέν ἐπεδίωκε τήν δράση στόν κόσμο. Ἔβγαινε μόνο ὅταν προσεκαλεῖτο ἀπό τούς ἐπισκόπους τῆς Ἐκκλησίας, εἴτε γιά ὁμιλίες εἴτε ὡς πνευματικός σέ γυναικεῖα μοναστήρια. Μόνο ἀπό ὑπακοή. Όπως ξέρετε, ἦταν πολυγραφότατος καί τό ὁμιλητικό του ἔργο πλουσιότατο. Ἐντούτοις, δέν ἤθελε νά βγαίνει στίς τηλεοράσεις. «Δέν εἶναι αὐτό ἔργο τοῦ μοναχοῦ», ἔλεγε, «ἀλλά τῶν ποιμένων τῆς Ἐκκλησίας ἔξω στόν κόσμο».

Στούς μοναχούς του συνιστοῦσε τήν νοερά προσευχή, τήν συγκέντρωση τοῦ νοῦ, τήν ἀποφυγή τῆς ἀργολογίας καί τῶν ἀσκόπων καί κοσμικῶν συζητήσεων. Ὁ ἴδιος του ποτέ δέν ξέφευγε σέ περιττά λόγια. Όλα ἦταν μετρημένα, πρὸς οἰκοδομήν. Ἦταν εὐπροσῆγορος, χαριτωμένος στίς συζητήσεις του, εὐγενής καί προσηνής, ἀλλά δέν ἀργολογοῦσε. Τόνιζε τήν ὑπακοή. Αὐτή θεωροῦσε ὡς βάση γιά τήν ἀσκησι τῆς ἀληθινῆς ήσυχαστικῆς ζωῆς.

Κάποτε εἶχε δεχθῆ τήν ἐπίσκεψη τοῦ γνωστοῦ ἀριστεροῦ διανοουμένου, τοῦ Κωστή Μοσκώφ, ὁ ὁποῖος ἐνθουσιασμένος ἀπό τήν ἐπάνδρωση τοῦ Ἁγίου Όρους μέ νέους, μορφωμένους καί ἱκανούς μοναχούς, πρότεινε στόν Γέροντα νά βγοῦν οἱ μοναχοί στόν κόσμο γιά κοινωνικούς ἀγῶνες. Τοῦ ἀπάντησε ὁ Γέροντας: «Κωστή, ξέρεις πιά εἶναι ἡ διαφορά μας; Ἐσεῖς ἀγωνίζεσθε κατὰ τοῦ ἐγωισμοῦ τῶν ἄλλων. Ἐμεῖς ἀγωνιζόμαστε κατὰ τοῦ ἐγωισμοῦ τοῦ δικοῦ μας». Ὁ τρίτος συνομιλητής παρετήρησε τότε στόν Μοσκώφ: «Κωστή, κατάλαβες τί σοῦ εἶπε ὁ Γέροντας;».

Ἐπίσης, θυμᾶμαι, κάποτε ὁ Γέροντας Γεώργιος εἶχε ἐπισκεφθῆ τό Βατοπέδι. Ζοῦσε ἀκόμη ὁ γερο-Ἰωσήφ. Ρώτησε λοιπόν τόν γερο-Ἰωσήφ: Πῶς μπορῶ νά τηρῶ τόν νοῦ μέ τόσες μέριμνες πού ἔχω στό Μοναστήρι; Ἐκεῖνος τοῦ ἀπάντησε: Ὅταν ὅλα γίνονται εἰς δόξαν Θεοῦ, αὐτό εἶναι τήρησις νοός.

Στά κοινά ἀγιορειτικά ζητήματα, ὅπως π.χ. τήν χρηματοδότηση τῶν ἀναστηλωτικῶν ἔργων, ἐλάμβανε θέσεις πού διασφάλιζαν τόν ήσυχαστικό χαρακτήρα τοῦ Ἁγίου Όρους. Ἐστενοχωρεῖτο ἀπό τήν ἀλόγιστη χρήση τεχνολογικῶν μέσων. Ἦθελε τά πλέον ἀπαραίτητα, καί αὐτά γιά ποιμαντικούς λόγους. Ὅταν κάποτε ἀνακινήθηκε θέμα καταργήσεως τοῦ αὐτοδιοικῆτου τοῦ Ἁγίου Όρους, ἀγωνίσθηκε μαζί μέ τήν Ἱερά Κοινότητα καί ὅλους τούς Καθηγουμένους γιά τήν περιφρούρησή του, διότι σέ αὐτό ἔβλεπε τήν ἐγγύηση τῆς διατηρήσεως τοῦ ήσυχαστικοῦ χαρακτήρος του.

Π.: Νά περάσουμε τώρα σέ ένα άλλο επίπεδο, ὅσον ἀφορᾷ τά δογματικά θέματα.

Ι.Λ.Γ: Μάλιστα.

Π.: Ὁ Γέροντας Γεώργιος ἐκδαπανήθηκε στήν υπεράσπιση τῆς Ὁρθοδόξου Παραδόσεως, ἀντιτάχθηκε στόν συγκρητιστικό Οἰκουμενισμό καθ' ὅλη του τήν ζωή. Πῶς συνεδύασε αὐτή τήν δραστηριότητα μέ τό ἡσυχαστικό του ἦθος;

Ι.Λ.Γ.: Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι πρωτοστάτησε σέ θεολογικούς ἀγῶνες. Δέν ἔχασε ὅμως τήν καρδιακή ἡσυχία, ὅπως δέν τήν εἶχαν χάσει καί οἱ μεγάλοι Πατέρες πού κλήθηκαν ἀπό τόν Θεό νά υπερασπισθοῦν τήν Ὁρθοδοξία. Ἐγραφε καί ἐνεργοῦσε ἀπαθῶς, καί αὐτό ἦταν τό ἐχέγγυο τῆς καρδιακῆς ἡσυχίας του. Ἀγαποῦσε, γι' αὐτό καί θεολογοῦσε. Ἀκολουθοῦσε τούς Ἁγίους Πατέρας, ἔκανε υπακοή στήν Παράδοση πού μᾶς κληροδότησαν. Ἀπέφευγε τήν ἐκκοσμίκευση. Ἡ ἐμπάθεια καί ἡ ἐκκοσμίκευσις διώχνουν τήν καρδιακή ἡσυχία.

Π.: Ὁ Γέροντας εἶχε πάρει θέση γιά τόν διάλογο μέ τούς Μονοφυσίτες.

Ι.Λ.Γ.: Ὅχι μόνο. Εἶχε πάρει θέση γιά ὅλους τούς θεολογικούς διαλόγους. Πολλά κείμενά του ἀφοροῦν τόν διάλογο μέ τούς Ρωμαιοκαθολικούς, ἀπό τήν δεκαετία τοῦ '70 μέχρι σήμερα. Ἐγραφε καί γιά τόν διάλογο μέ τούς Προτεστάντες, τό

λεγόμενο Π.Σ.Ε. Άλλά ή θέσις του γιά τόν διάλογο μέ τούς Μονοφυσίτες ήταν καθοριστική. Ώς μέλος τής Έπιτροπής τής Ίεράς Κοινότητος τοϋ Άγίου Όρους γιά δογματικά θέματα, συνέταξε κείμενα τά όποϊα υιοθέτησε ή Ίερά Κοινότης καί μέ τίς δικές της παρεμβάσεις άποσοβήθηκε μία ένωσις πού θά ζημίωνε τήν Όρθόδοξο Έκκλησία καί τήν Όρθόδοξο Πίστη μας.

Π.: Ποιά είναι η κεντρική ιδέα στα αντιμονοφυσικά κείμενα του Γέροντα;

Ι.Λ.Γ.: Ότι οι σημερινοί Αντιχαλκηδόνιοι, δηλαδή οι Κόπτες, οι Άρμένιοι, οι Συροϊακωβίται κ.λπ. δεν έχουν αποδεσμευθεί από την μονοφυσική πίστη των πατέρων τους, πού είχαν καταδικασθεί από τις οίкуμενικές Συνόδους. Έτσι η ένωση πού είχε προταθεί, θά ήταν συγκόλλησις δύο εκκλησιαστικῶν ομάδων με άμοιβαίες δογματικές υποχωρήσεις, χωρίς δηλαδή ένότητα πίστεως και πιστότητα στην Όρθόδοξο Χριστολογία, όπως απαιτεί η Όρθόδοξος εκκλησιολογία.

Π.: Πῶς ὁ Γέροντας Γεώργιος, ἕνας ἡσυχαστής Κοινοβιάρχης, ὅπως εἶπατε, ἐπιδόθηκε μέ τόσο ζῆλο στήν Ἐξωτερική Ἱεραποστολή;

Ι.Λ.Γ.: Ναί, αὐτό εἶναι ἕνα ἄλλο ἐπίσης μεγάλο θέμα καί κεντρικό στήν ποιμαντική του δραστηριότητα. Νομίζω ὅτι ἡ ἀπάντησις στό ἐρώτημά Σας βρίσκεται στήν ἀρετή τῆς ὑπακοῆς. Ἐκανε ὑπακοή στόν π. Παΐσιο (τώρα πιά ἅγιο Παΐσιο) τόν Ἁγιορείτη. Ἐκεῖνος εἶχε στείλει τόν μακαριστό ἱεραπόστολο π. Κοσμᾶ Γρηγοριάτη-Ἀσλανίδη στόν Γέροντα, ὥστε νά φροντίσει νά ἀξιοποιήσει τό χάρισμα τοῦ τότε λαϊκοῦ Ἰωάννη Ἀσλανίδη. Καί ὅταν, μετά τό τροχαῖο ἀτύχημα καί τήν ἐκδημία τοῦ π. Κοσμᾶ, ἡ Ἱεραποστολή στό Κολουέζι τοῦ Κογκό ἔμεινε ἀκέφαλη, πάλι ἀπό ὑπακοή στόν τότε Μητροπολίτη Κεντρῶας Ἀφρικῆς Τιμόθεο ἔστειλε τόν π. Μελέτιο (τώρα Μητροπολίτη Κατάνγκας).

Στήν καρδιά τοῦ ἡσυχαστοῦ μιᾶ τό Πνεῦμα τό Ἅγιο, καί ὁ ἡσυχαστής ἀπαντᾷ: «Λάλει Κύριε, καί ὁ δοῦλος σου ἀκούει». Ἔτσι γινόταν μέ τόν Γέροντα.

Π.: Κλείνοντας νά σᾶς εὐχαριστήσουμε γι' αὐτή τήν συνομιλία καί, ὅπως εἶπαμε στήν ἀρχή, ἦταν μία συνομιλία, ἡ ὁποία παρουσίασε μία πτυχή, ἕνα μέρος ἀπό τήν μορφή καί τό ἔργο τοῦ Γέροντα.

Ι.Λ.Γ.: Ναί. Πράγματι, ἦταν πολυδιάστατο τό ἔργο του, γιατί εἶχε στολίσει ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ τήν ψυχή τοῦ Γέροντα μέ πολλά χαρίσματα. Ἐγώ σᾶς εὐχαριστῶ πού εἶχατε τήν καλωσύνη νά τιμήσουμε τόν Γέροντα καί μέ αὐτή τήν συνέντευξη, καί ἐλπίζω νά εἶναι πρὸς δόξαν Θεοῦ καί πρὸς ὠφέλειαν τῆς Ἐκκλησίας.

Π.: Εὐχαριστῶ. Τήν εὐχή του νᾶχουμε.

Ι.Λ.Γ.: Νά ἔχετε καί ἐσεῖς καλή δύναμη, νά συνεχίσετε τό ἔργο σας, τό ὁποῖο εἶναι ψυχωφελές καί ἔτσι δοξάζεται καί ὁ Θεός.

Π.: Εὐχαριστοῦμε.

<http://bitly.com/1MrJGQS>